

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljen
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Meščanje!

Osem let je že minilo, kar v našem slavnem kranjskem glavnem mestu Ljubljani ena stranka sama vlada, in brez vpliva naše narodne neodvisne stranke gospodari z našim davkom. To je ona stranka, ki ni prijazna našim narodnim prizadevanjem, ki je sovražna našemu domačemu jeziku in domači naši šegi.

Meščanje! Vi vsi veste, kaj Vam je prineslo v tem času gospodarstvo teh ljudi: povišali so priklade na davek, mestne blagajnice so prazne, kupčija in obrtnija peša, naše deželne koristi se zanemarjajo, za domačo omiko našega roda se ne skrbi, a pač se dela nam škodljiva nemška politika.

No tedaj! ne volite Vi, ki hočete, da bode tega slabega gospodarstva enkrat konec, nič več onih móž, ktere Vam svetuje od birokratov podpirana stranka, temuč volite spodaj zapisane kandidate naše samostalne meščansko-narodne stranke.

Mi Vam priporočamo za volitev v **III. razredu**, ki bode ponedeljek **27. tega meseca**, te-le gospode:

J. N. Horak, hišni posestnik,
Jožef Jurčič, urednik,
Karol Kljun, stolni kaplan,
Jožef Regali, mizarski mojster.

Od meščansko-narodnega volilnega odbora.

O rubljenju

kmeta zaradi zaostalih davkov bilo je te dni v našem deželnem zboru veliko govorjenja. Kakor znano, je dr. Poklukar v seji 18. marca ostro grajal davkarske gosposke, ki posestnikom rubijo živino, dasi v smislu državljankega zakonika spada k stvari, ki se ne sme od posestva proč prodati.

Vladni zastopnik, vit. Widman je precej osorno zavrnil dr. Poklukarja. Lahko in prijetno je, je rekel, proti vladi očitno zabavljati in jej nerednosti očitati; ali že v socialnem življenju je šega, da se za vsako trditev navedejo tudi dokazi, toliko boljše v javnem. Dr. Poklukar je odgovoril, da bode postregel z dokazi, ako jih g. vladni zastopnik želi.

Deželni predsednik se je med tem menda prepričal, da tožbe dr. Poklukarja so opravilene in je v seji 22. t. m. o tej reči zopet spregovoril, pa vse mileje nego prvokrat. „Poslanec dr. Poklukar“, rekel je vitez Widman, je v zadnji seji tožil, da se davki neusmiljeno iztirjavajo, da se postavne določbe prezirajo in reči rubijo, krerih postava rubiti ne pripušča. Ker so gospodu poslancu brez dvoma znani taki dogodki, je ces. kralj. davkarjam ostro zaukazal, da naj pri iztirjevanju davkov in rubljenju kar najbolj morejo prizanesljivo in strogo po postavi, zlasti po dvornem še zdaj veljavnem dekretu od aprila l. 1786 ravnajo. Ako bi nastali kaki dvomi, ali postava v tem primerljivej velja ali ne, naj se vselej rešijo ljudem na korist.“

Poslanci so bili s tem pojasnilom deželnega predsednika jako zadovoljni, in tudi posestnikom bo gotovo prav po volji. Od c. k. davkarj pa pričakujemo, da bodo ta ukaz tudi

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

Osupljeno, strmé gledajo Rimljani. Ravno kar se je še razlegel bojni krik, sedaj vlada tih, mrtvašk mir. Le tu pa tam čuje se stok ranjencev, in rohnenje pojemajočih konjev. Strmo gledajo Rimljani, njihove oči iščejo poveljnika.

„Junaci!“ nagovori jih Marij, „Sever, poveljnik, je padel, v naročji mi je izdihnil dušo junaško. Oddelek naj išče trupla.“

Grobna tiho nastane. Mariju se solze vderó, a naenkrat enoglasni klic se vzdigne:

„Sever je mrtev, evoč Marij, naš poveljnik!“

„Evoč Marij, naš poveljnik! Evoč! Evoč!“ kliče tudi Helijas.

„Prokleta sreča!“ pa nadaljuje šepetaje ter

koraka dalje čez trupla, „da se je ravno tačas moral umakniti, ko sem sprožil. Mesto mladega zadel sem staro srce. Skoro žal mi je. Sever je bil zares mož, tih pa delaven in dobrega srca. A kaj, še bo solnce došlo iz zagorá. Huni zopet dojdejo. To je le majhen oddelek velike armade, ki se zadej pomika.“

Vojaci iščejo trupla. Najdejo ga v mlakuži krvi, pod kupom hunskih in rimskih trupel. Marij pristopi, stisne očeta v naročje, odklene mu čelado, obriše obraz, poljubi ga na mrzla usta. „Oj, blagi oče, da si moral pasti koj prvi dan, pasti po puščici rimski. Da bi te vsaj bilo vsmrtilo hunsko kopje, lože bi prestopal.“

Vojaki denejo mrtvega junaka na voz, da bi ga s častnim spremstvom odpeljali v Oglej, toda čuj, v naglem diru priletita dva konjika, prašata naglo po poveljniku, toda zaslišavši, da je v boju padel, in da Marij zapoveduje, izročita poslednjemu pismo. Naglo ga prečita, konečno z donečim glasom zapove:

„Kaj Menapij, vrhovni poveljnik desete rimske provincije, in carjev namestnik v Ogleju, zapoveduje, naj se legije takoj vrnejo domu, in sicer z naglim korakom, kajti nevarnost preti tudi od druge strani. Julijsko hribovje je polno sovražnika, vse mrgoli hunskih konjikov. Bati se je napada od te strani, kajti če sovragi dojdejo po cesti Beloja ali po poti ad Silanos, tedaj je legijam dohod do mesta zabranjen, in mi smo uničeni. Toraj na delo. Naglo pokopajte Rimljane, ranjene naložite na vozove, počivajte par ur in potem v sklenjenih rajdah naglo domu.“

Povelje se izvrši. Legije se okrepijo. Trobente zapojejo in ponoči v spremstvu blede lune stopajo legije v sredi peljaje mrtvega Severa. Io triumphe! lahko zavihnje mu zvesta vojaščina slaveč ga s starim klicem, s kojim so Rimljani pozdravljali zmagovalne svoje vojskovodje. Da, io triumphe! v zmagi je živel, zmagoval je končal svoj tek.

natančno spolnovali. Če bi se pa utegnili primeriti, da bi se komu zarubila kaka za kmetovanje neobhodno potrebna reč ali živina, naj se ta reč po časnikih objavi. Ker mora deželnemu predsedniku mar biti, da se izvršujejo njegovi ukazi in da izve resnico, upamo, da nam listov zaradi takih poročil ne bo konfiskoval.

Kdo nam bolje reši socijalno vprašanje: liberalizem ali vera?

(Dalje.)

Za puntarji v prejšnjem veku prišli so še drugi človekoljubi, in njihovo število množilo se je od dné, rastli so ko gobe po dežji; vsi pa so hoteli ustanoviti blaginjo in srečo narodov in to so bili novejši socijalisti. Najznamenitejši teh osrečnikov so bili: Saint-Simon, Fourier, Bazard, Enfantin, Proudhon. S. Simon je skušal pridobiti predstvo delu pred premoženjem; vendar njegovi nauki niso imeli nikakega posebnega upliva; še le njegova učenca, Bazard in Enfantin sta dala njegovemu sistemu praktično podobo. Bazard hoče imeti odpravljeno dedno premoženje, kajti le pridobljeno premoženje ima pravico, imenovati se premoženje. Enfantin odpravil je krščansko vero, skušal odstraniti zakon in vpeljati emancipacijo (svobodo) mesá. Odslej bi ne veljale tedaj več krščanske besede: „Brzdajte meso!“, temveč: „Posvečujte se z delom in razveseljevanjem!“ Fourier-u se sanja o nekej sreči, ki bi se našla v delalni državi; do te sreče pa ima vsakdo pravico, češ, sreče unstran groba nimamo pričakovati. Ta sreča bi se našla ravno v delalnej državi, kjer vsakdo dela, kar hoče; tako zgubi delo svojo neprijetnost in grenkobo ter pridobi slasten okus. In okus tak je sreča, ki je vsakemu odločena.

Najbolj bistroumno in z največ uplivom obravnaval je socijalno vprašanje Proudhon. Proudhon dospé v svojem preiskovanju do sklepa, da je: „imetje tatvina.“ Ni čuda, ako so se širili njegovi nauki naglo v vedno večih krogih, kakor ako vržeš kamen v vodo, kjer se delajo vedno večji krogi: kmalu so bili znani ter dobili prijateljev po Franciji, po Belgiji, po angleških in španskih mestih, kjer so tovarne; razširili so se po Nemški, po Švici in po drugej Evropi. — Nekaj časa je deloval duh Proudhonovega socijalizma bolj na tihem, kakor bi čakal, da se spremeni polagoma v meso in kri narodov; potem je jel de-

lovati bolj očitno ter se je pokazal ko vreden sad v puntu leta 1830 in zopet l. 1848, ko je zopet pretresel vso Evropo, ki se je strahoma ozirala na puntarski francoski narod ter potem se zvrгла po njegovem krvavem izgledu. Ali niso bili vsi ti prevrati le nasledki onih raznih sistemov, koje so ustanovljali, da bi vsaj nekoliko rešili silno socijalno vprašanje? In kaj družega so dogodki v srci do tačas mogočne Francije v mestu ob Seine-i, nego posledki iz teorij prej omenjenih mož, kakor so bili Rousseau, Fourier, Enfantin in Proudhon? Jeli moglo človeštvo pričakovati kaj družega, nego pri-zore, ki so se vršili leta 1871 od 18. sušca počenši do 29. majnika, ko je razdivjana, besna druhal smelo hrula po ulicah glavnega mesta Francije, podirala, pokončevala najkrasnejša poslopja, požigaje z žarnimi plamenicami ter uničevaje, kar se je ustavljalo njenej sili? Ali mar nabirajo grozdje na trnji ali smokve na osatu?

Pa nastane vprašanje: Kod pa so jemali ti puntarji, ti rudečkarji, socijalisti in komunisti svoje besede, svoje nauke? H komu so hodili v šolo? Kdo je bil njihov učenik? — Ta šola se zove materijalizem, brezbožnost, liberalizem; liberalizem je bil njihov učenik; liberalizem je njihov oče. — Da to dokažemo, treba, da nekoliko bolj natančno pogledamo liberalizmu pod prste, da opazujemo njegove namene, njegova kovarstva, njegovo naravo.

Liberalizem se skuša polastiti vse moči, posvetne in duhovne in spraviti nase vse premoženje, da bi spodkopal in razdril tri glavne stebre človeške družbe: Boga, veljavo, premoženje: zato se upira na vse kriplice, da spravi s poti dva glavna nasprotnika: kraljestvo in cerkev; s silo in zvijačo, z mečem in peresom se bori, dobro vedoč, ako omaja cerkve skalo, omajal bo tudi kraljestvo, vso veljavo, da bo on potem imel vse v svojih rokah. Dasiravno njemu ne godi veljavna država, mora vendar nekako državo imeti, da se vé česa držati, in ta država je absolutna, modérna država. „Država je pravi Bog“, govori modroslovec Hegel; „država je božja volja, država je božji duh. Država je sama sebi namen, je izvirnik vseh moči, vse pravice, vsega imetja; njej se mora vsak državljan podvreči, njej se žrtvovati.“ Ako je toraj država sama Bog, potem krščanskega Boga ni treba; potem je ni treba vere, niti cerkve, ker vse deli absolutna država. Toda ljudstvo mora imeti še cerkev, ker se ne dá tako voljno odtrgati od svoje duševne matere: „toraj pustimo jej še nekako cerkev, tako go-

vore zvesti privrženci novošegne države: pa služabniki take cerkve so le državni, v črno haljo oblečeni vradniki, ki izvršujejo zvesto in natanko, kar velewa država. — Da ima država zveste podložne, treba družine; ker spozná potrebo pravilno sklenjenih zakonov, država sama poroča pare, zato pa tudi njej spadajo otroci, ki morajo hoditi v njene šole, in le v njene, nikamor drugam ne, tako dolgo, da jih vtakne v vojašnice, kjer naj mladenič preskopni svoja najlepša leta in slednjič, ako zahteva sila, zastavi svoje mlado življenje za blagor države.“

Kdor je na potu zmote, je slep, ter ne vidi, kam bo zašel: taka je z liberalizmom; ko je zavrgel pravega, krščanskega Boga, ki vlada vse, navzel se je družega, ki pa ni več Bog, temveč malik, okrog kterega plešejo in mu skazujejo čast, se mu uklanjajo hlapčevsko ter se vrsté z zaprtimi očmi k prepadu, ker ne pomislijo, ktere nasledke bo imelo njihovo modrovanje in ravnanje. Tu pride njihov sin, socijalizem, ter zahteva, naj dovrše svoje principe. „Dobro, vi liberalci!“ govori jim: „odpovedali ste se Bogu, zavrgli ste vero, čemu jo silite ljudstvu? Ali se tresete za svojo varnost? Vsem enako naj bo vera prepovedana, vam, nam in ljudstvu: proč toraj z duhovniki, s cerkvijo, vero, Bogom! Kaj da bo iz tega, to nas ne briga; zato vi glejte!“ Liberalizem je tedaj odpravil cerkveni zakon, socijalizem je odpravil še civilni zakon.

(Dalje sledí.)

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski. Šesta seja 22. t. m. je bila večidel opravičnega pomena in le kratka. Po naznanilih predsednikovih o nekterih peticijah, ki so se dotičnim odsekom izročile, se je prestopilo na dnevni red.

Podana je bila poslancem vladna predloga pogodbe zaradi vravnave razmér države proti kranjskemu zemljišno-odveznemu zakladu, katero je bil deželni predsednik že v zadnji seji naznanil. Poročilo deželnega odbora o službuinah uradnikov in služabnikov v prisilni delavnici se sprejme, poročilo deželnega odbora s proračunom deželno-kulturnega zaklada za leto 1877, in letno poročilo deželnega odbora za leto 1875 in se izročita finančnemu odseku. Poročilo finančnega odseka o proračunu slapske sadje- in vinorejske šole za leto 1877, — potem o potrebi vrtnarja za zelenjadni vrt, in da se služba bednaja na Slapu odpravi, se

VIII.

Io triumphe! Ah Sever, mislil si, da bodeš danes med stoterim klicem, na čelu svojim hrabrim vojakom, vrnil se v bogati Oglej, ponosno na konji, v roki držé krvavi meč. A kdo ve zjutraj, bô li na večer srkal hladni zrak? Osoda nemila! Naglo stopajo legije proti mestu, a ne več tako ponosno kot pri odhodu. Odbile so sicer junaško kot vedno silni naval, umakniti se je moral sovražnik. Hrabrost njihovo spričujejo raztrgani štiti, skrhani meči, polomljeno kopje, od krvi otemnelo in rujavo oklepje, zavezane glave, ranjene roke. Povsod so rane od spredej, v hrbet ni nihče zadet, znamenje, da nijeden ni obrnil junaških prs v sramotni beg.

Io triumphe! Sredi njih visoko na vozu je Severovo truplo, blede čelo pokriva venec spleten iz oljkinih vejic, mir je zadobil, oj, da bi bil oljkino vejico miru tudi mestu prinesel! S sklonjeno glavo, s tužnim srcem jaha sin Marij tik mrtvaškega voza. Srce mu je otrpelo, oče in sin sta se ljubila, in čeravno nista

tega nikdar v besedi pokazala, tem globokejši je bil ta plemenit čut. Da, srce je otrpelo, ne zmeni se za zdihljeje in stok stoterih ranjencev, ki ječe na vozovih spredaj in zadej. Človek v lastni nesreči na prvi mah postane samoljuben, s početka se ne zmeni dosti za ptujo revo, krvaveče srce ima zadosti lastne bede. Le časoma vzdigne Marij svoje oko proti Ogleju, a tačas se mu vžari za trenutek oko, usta se nasmehnó. Kaj je vendar tak močno, da prevlada globoko boleost! Evdora, krasna, blaga, nedolžna Evdora je hladilni lek na rano krvavečemu srcu.

Io triumphe! Čuj, od mesta sem že doni pozdravni ta klic. Da bi ga le Sever slišal! Na tisuče Oglejčanov stoji ob mestnem obzidji, pričakovaje bližajoče se legije. Marsiktero srce trepetaje vpraša: Bo li videlo materno moje srce zopet ljubljene sina? Bo li objela sestrica drazega brata? Bo li sprejela zvesta žena hrabrega moža? In ljubica? Bo li srečala smehljaje se ljubimca svojega srca? Kdo ve?

Koščena gospa je marsikoga s pogubonosnim svojim poljubljenjem za večno v naročje sprejela, divji Mart, bog ljutega boja, je marsikoga pogreznul v svoje nenasitljivo žrelo.

„Digna“, prične poveljnik Kaj Menapij, „tvoj mož Sever je gotovo vpletel svojemu vencu nove lavorike. Mož zna le dvoje: zmagati ali poginiti. Ubežniki gorenjih dežel so poročali o vgodnem vspehu prve bitve. A glej, že lahko razločujemo osebe približajoče se vojne. Poglej bistro, morda zagledaš svojega gospodarja.“

„Poveljnik, srce, oj srce mi hoče počiti“, toži Severova krasna žena Digna, naslonivši se na mestno obzidje, „neka nerazumljiva slutnja se me je lotila, strašni so trenutki negotovosti. A glej, blizo je že vojna. Glej, glej, ponosno postavo na konji. Ta je Sever, ne, Marij je ... ah da, Marij, moj sin je. O Bože, kje pa je Sever? Hitimo, hitimo naproti.“

Rekši teče proti mestnim vratom.

(Dalje prih.)

sprejme, ravno tako poročilo finančnega odseka o računskem sklepu sadje- in vinorejske šole na Slapu za leto 1875.

Sedma seja bo v torek 28. t. m.

Štajarski zbor je sprejel postavbo o interpelacijah do vladnega namestnika in dotično premembo opravnega reda. C. namestnik je zboru izročil postavni načrt o varstvu divjaščin in na interpelacijo Seidlovo o vojaški službi učiteljskih pripravnikov odgovoril, da hoče reč naznaniti vojnemu ministru, da bi šolski poduk škode ne trpel.

Koroški zbor je enoglasno sklenil d-narnega ministra prositi, da bi dovolil hališko sol pošiljati tudi na Koroško ter dotično d-se-danjo prepoved preklical.

Parentiskemu zboru se je izročil navet o colnini olja in povikšanju plače za učiteljice. Postavi o cestah v okraju Bolgetske in o zapušinskih doneskiah k deželnemu šolskemu zakladu ste bili sprejeti.

V gališkem zboru je podpredsednik deželnega odbora na vprašanje Rusinov, misli li odbor zboru staviti nasvete, kako bi se nemščina v galiških šolah bolje gojila, odgovoril, da odbor v soglasju z deželnim šolskim svetom o tej reči ne bo stavil nobenih predlogov.

V bukovinski zbor so sedaj prišli tudi poslanci velikega posestva, ki so se doslej zborovanju odtegovali. Vlada je zboru izročila predlog o virilnem glasu vseučilišnega rektorja.

V dalmatinski zbor so bili 20. t. m. prišli samo štirje poslanci, dasi je Ljubiša na vse strani razpošiljal svoja vabila. Vsled tega je predsednik na višje povelje zbor sklenil.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. marcija.

Avstrijske dežele.

Dunajski nadškof Kučer je bil od sv. očeta jako prijazno sprejet. Pri konverzaciji je hotel bolj od zadej ostati, pa papež so mu rekli, da naj se vsede poleg kardinalov. Pri avdijenci je nadškof papežu razodel, da jim cesarjevič Rudolf sporoča svojo posebno vdanost in spoštovanje, kar je sv. očeta tako veselilo, da so telegrafično cesarjeviču sporočili svoj najprisrčnejši blagoslov. Pri odhodu so papež nadškofu v spomin podarili srebrno svetinjo zbora vatikanskega.

Dunajski liberalni listi s posebno slastjo razglašajo osebne škandale. Nedavno je neka „baronovka“ na svitlo dala jako spodtakljivo knjigo „Fata morgana“, v kateri čudne reči pripoveduje od dveh avstrijskih generalov; proti svoji navadi so liberalni listi dunajski sedaj molčali in se še hudovali nad tistimi časniki, ki so te knjige omenjali in imena dotičnih generalov objavili. Kakor se piše z Dunaja berlinski „Germaniji“, je eden omenjenih generalov dunajskim liberalnim listom plačal 40.000 gld., da so o tej reči molčali. Tudi je neki pokupil ves prvi natis dotične knjige, ki je pa med tem doživela že 2. in 3. natis.

Ljubibratič je 20. t. m. dospel v Linc, gospico Markus pa pošljejo neki v trdnjavo Terezin na Českem.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča se poroča, da je katoliški župnik Musič Turke pri Klobuku otepel; ko je pa pri Metkovičih prišel do meje avstrijske, so ga, kakor prej Ljubibratiča, avstrijski vojaki prijeli in zaprli. — Luka Petrovič s svojimi četami stoji med Grebči in Trebinjem. Ahmed Muktar paša je vstajnikom ponudil 12dnevno pomirje, ki ga

pa niso hoteli sprejeti. Na hrvaško-bosenski meji se snuje nova vstajniška četa iz ostankov nekdanje čete popa Žarka in jo misli vdariti prti Novem-Varošu. Peter Karadjordjevič je tudi okoli 700 ljudi spravil na noge, s katerimi hoče vdariti proti Višegradu. — Jako razširjena družina bega Kulinoviča se hoče z vstajniki pomiriti. V ta namen so se bili sošli v taboru vstajniškega poveljnika Babiča, ki je rekel, da hoče ponudbe prebivalcev muhamedanskih predložiti skupščini, ki se bode v ta namen v Jamnici sošla.

Srbski obrist Alimpić se je iz Cetinja povrnil v Beligrad, kjer Ristić, Gruić, Kaljević in šest delov naroda goré za vojsko. Iz Kostajnice se je „D. Ztg.“ celo telegrafiralo, da je srbska vojna 16. t. m. prestopila mejo turško, kar se pa dozda še ne potrdi.

V francoski skupščini je radikalni poslanec Floquet stavil predlog, da naj se obležni stan v Parizu, Lyonu in Marseilleu nemudoma odpravi.

Italijansko ministerstvo je odstopilo. Poslanec Morana je namreč ministru Minghettiu očital, da mlevščina, katero vlada nekaj časa sem pobira, je krivičen davek. Minister je predlagal, da bi se dotična obravnava za nekaj časa odložila, pa ta predlog je bil z 242 glasovi proti 182 zavržen. Vsled tega so ministri kralju izročili odstopno pismo, ki ga je tudi sprejel in ministrom naročil, da naj do sostave novega ministerstva ostanejo v službi. Sodnija v Bologni je te dni zaprla kraljevega sina, grofa Mirafioria, katerega dolžc, da je na ime očetovo ponarejal menjice. V zadnjem času je veliko takih ponarejenih menjic prišlo na dan in zaprli so bili raznotere ljudi iz osebstva kraljevega, ki so jih dolžili, da so sokrivi te sleparije. Pred nekimi dnevi pa so izpustili vse, ker je markez Montegazza trdil, da je vsega on sam kriv; pa nihče mu ni tega prav verjel in sploh se je govorilo, da se Montegazza daruje za nekoga družega. Zdaj so prijeli kraljevega sina in preiskava bo pokazala, je li kriv ali ne.

Holandski pravni minister je paderbornskemu škofu Martinu zaradi izobčenja župnika Schäfferja zaukazal, da naj se iz Holandije pobere. Škof se je podal na Angleško.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 21. marcija. Protestantovska srenja je nedavno izdala poročilo preteklega leta, iz katerega je razvidno, da šteje srenja v Ljubljani 279, v drugih krajih pa 66 duš. Poročilo tudi omenja protestantovske šole, o kateri so se pred nekimi dnevi v Slovencu tako lepe reči brale. Nikjer nismo brali, da bi bil protestantovski pastor oporekal temu, kar se mu je očitalo, pač pa sem slišal, da je g. učitelj R., ki je prej podučeval tam krščanski nauk, rekel, da mu vest ne pripušča še dalje podučevati v tej šoli, kjer se s katoliškimi otroci tako ravna. Gosp. učitelj je prav možko in pošteno ravnal, a dozdeva se nam, da reč s tem ne sme biti še rešena, marveč imata po našem mnenju zastopnika knezoškofijska v deželnem šolskem svetu dolžnost to reč sprožiti in propagando protestantovsko zstaviti.

Iz gori omenjenega poročila je razvidno, da je šolo v preteklem letu obiskovalo 93 otrok, in sicer 50 dečkov in 43 deklic. Izmed teh so 3 judje, 26 protestantov pa 64 katoličanov. Podučevala sta jih 2 učitelja v 3 oddelkih, pa le v 2 sobah. Kdor ve, da imamo v Ljubljani 4 javne in 1 privatno ljudsko šolo za dečke,

3 javne in 3 privatne šole za deklice, v kterih se tudi nemščina zadosti, da, še veliko bolj goji nego slovenščina, mora pač strmeti, da toliko katoliških otrok obiskuje protestantovsko šolo. Pa peščica protestantov je dobro vedela, da se šola za njihovih 20–30 otrok ne bo splačevala, zato so po „Tagblattu“ in „Laib. Ztg.“ povzdigovali in hvalili svojo šolo, kar so mogli, da bi tem raji tudi katoliški starši pošiljali v to šolo svoje otroke. Je-li pa ta hvala opravičena? Novošegni liberalci, ki si najbolj prizadevajo, da bi šole čisto spravili v svoje roke, so ostro grajali, da v nekterih krajih, kjer je veliko otrok, pa en sam učitelj, ta otroke v več oddelkih podučuje. Po pravici so trdili, da tako podučevanje je pomanjkljivo, nezadostno. Tirjali so tedaj, da so morali v vseh večih krajih razširiti šole in število učiteljev pomnožiti, da bo vsak razred imel lastnega učitelja in lastno učilno sobo. Ravno tako nedostojno in škodljivo se jim je zdelo, če dečki in deklice obiskujejo skupno šolo, zato priporočajo, da bi se vsaj v večih krajih ali mestih osnovala lastne dekliske šole. Prav radi jim pripoznavamo, da imajo tudi v tem oziru prav. Zakaj so pa tako nedosledni, da šolo protestantovsko tolikanj hvalisajo, dasi nima dovolj učiteljev, ne posebnih oddelkov za deklice in za dečke? Če liberalci uganjajo komedijo, se saj katoličani tem ljudem ne dajate za nos voditi. Protestantje svojih otrok nočejo pošiljati v javne ljudske šole katoliške, kjer se ne ravna tako z njimi kakor s katoliškimi otroci v evangeliški šoli, zato pa tudi vi ne pošiljajte svojih otrok v njihovo šolo, kjer so v nevarnosti zgubiti vse lepe nauke, ki ste jih vi s trudom doma vsadili v njihova srca. —

Iz Graden, 20. marcija. Kakšen krik so zagnali razni „turški listi“, ko se je raznesla po svetu laž, da dr. Radaj, nedavno od Slovencev voljeni deželni poslanec, je zaradi goljufije v sodnijskem preiskavanju. Prijateljem Brandstetterjevim vsled nezgode privrženca svojega vsim potrjim, se je velik kamen odvalil od srca, ter so se tolažili s tem, da jim zdaj narodnjaki slovenski ne bodo mogli nič več očitati. Toda prezkodaj so se veselili in dotična preiskava je pokazala, da vse je bila grda od Seidla osnovana komedija. G. Seidl je namreč že pred 3 leti pri sodnji ovadil g. Radaja, kakor da bi se bil pregrešil s kako goljufijo; pa sodnija je tožbo Seidlovo zavrгла, ker ni navedel nobenega dogodka. In zdaj čez 3 leta Seidl to ntolcevanje zopet spravi na dan, da bi očrnil narodno stranko slovensko; pa očrnil je s tem zopet le samega sebe in se celó ustavovernim svojim pajdašem tako zameril, da se ga vse ogiblje in da si vsakdo šteje v nečast s Seidlom občevati. G. Radaj pa te reči ne bo pustil pri miru, ampak bo tiste liste, ki so to obrekovanje raztrosili, kakor „Deutsche Ztg.“ in „Laib. Tagbl.“, tožil zaradi žaljenja časti. Kako se bo tožba iztekla, vsakdo že zdaj lahko sodi, liberalci pa bodo zopet imeli priliko prepričati se, koliko se je na nemčurske matadorje zanesti.

Domače novice.

V Ljubljani, 23. marcija.

(Volilni oklic meščansko-narodnega odbora), katerega objavljamo na prvi strani, se po določbi slavne deželne vlade ne sme nabiti na mestnih voglih!!

(Slovensko predavanje.) Gosp. prof. Šuklje je v nedeljo lepi množici poslušalcev v dvorani ljubljanske čitalnice prav mikavno predaval o „Divici Orleanski“. Beseda mu je gladka

in dar, to, kar hoče, tudi poslušalcem prav umevno povedati; zato so poslušalci sledili njegovemu razlaganju z neprestalno pozornostjo. — V nedeljo bo predaval doktorand gosp. Tavčar o „ženski v slovenski narodni poeziji.“ Začetek je točno ob 11. uri dopoldne.

(Hubmajer) je, popustivši vstajnike v Bosni, kjer so mu sebični nameni nekterih vodij delali zapreke vsake baže, podal se preko Trsta in Benedek v Švico, kamor je zdaj že dospel. Nihče mu tega ne zameri, kdor premisli, kako hudo je moralo njega, kterega je k ustajnikom gnala le čista in blaga misel, po svojih močéh pomagati jim do dosege človeških pravic in do svobode, zbsti to, ko je videl, da tudi tu malopridni ljudje reveže hočejo rabiti za svoje namene. Morda se vrne nazaj na bojišče, kedar bo vničen samopriden vpliv posameznih.

(Zasežen) je bil vtorek zopet „Sl. Narod“ zavoljo dopisa iz Trsta, čegar predmet je bilo poročilo o odgonu Ljubibratiča.

(Ljubljanski porotniki) za prihodnjo porotno sesijo, ki se bo pričela 18. aprila, so sledeči: Aichelburg Kamilo, grajščak na Gorenjskem, Poichetta Aleks. pl., penz. obrist, Bernard Janez, hišnik, oba iz Ljubljane; Dolenec Karol iz Vipave; dr. Deu Edvard, advokat v Postojni; Dellacorde B. C., trgovec v Lokah pri Litiji; Dežman Karol, Doberlet Fr., Dobner F., Giontini J., Günzler Maks, vsi iz Ljubljane; Globočnik Anton iz Železnikov; Hudabiunigg Karol iz Ljubljane; Justin Josip iz Nadgorice; Kozler Peter, Koman Anton, Kordin Josip, Luznar Janez, vsi iz Ljubljane; Levičnik Janez iz Kamnika; Maurer Henrik iz Ljubljane; Marinko Andrej, Noč Janez, oba iz Črešnjevca; Pirker Franc, Plautz Albert, Rudholzer Nikolaj, vsi iz Ljubljane; Rebolj Janez iz Toplic; Šantel Franc, Šober Jakob, Šrajer Andrej, vsi iz Ljubljane; Šifrer iz Kranja; Sterbenec Josip iz Železnikov; Stech Franc iz Male Račine; grof Thurn Gustav iz Radoljice; Vidmar Andrej iz Begunj; Verbič Franc iz Borovnice; Černe V. iz Gornjih Goric. — Dopolnilni porotniki pa so: Bončar Egid, Čurn Karol, Dolenec Josip, Kler O., Nagy Štefan, Pessiack Val., Pohl Josip, Princ Janez, Zajec Franc, vsi iz Ljubljane.

(Plese, tudi v postu) napoveduje nemčurški kazino v Ljubljani. Morda se nadja, da bodo ti plesi v postu privabili več ljudi v kazino, kakor predpustni, ki so bili vsi zelo mrzli. Menda hočejo s tem pokazati, da se za postni čas, ko se narod naš zdržuje plesov, oni nič ne brigajo, kajti potrebni taki plesi gotovo niso; saj je bil predpust dolg dovolj, da se je vsak plesni norec lahko naplesal.

(Slovensko gledišče.) Po českem izvirniku poslovenjena izgra iz ljudskega življenja „Požigalčeva hči“ se je v nedeljo prav gladko igrala v polnih prostorih jako hvaležnemu občinstvu, ki je skoro vsem igralcem in igralkam burno ploskalo. Zavoljo pičlega prostora se ne moremo spuščati v pretresanje posameznih igralcev, za danes naj bodo zadovoljni s tem, da jih sploh vse pohvalimo, kakor jih je pohvalilo občinstvo, čegar sodba je vselej vsaj po večem tudi naša. — V nedeljo 26. t. m. ima biti zadnja redna društvena predstava z jako mikavno igro „Materni blagoslov ali novi Fanchon“, ktere na našem odru še nismo videli. Zato in ker je to zadnja letošnja redna predstava, se nadjamo, da je slovensko občinstvo, ki je videlo na domačem odru že več izbornih predstav, ne bo preziralo.

Razne reči.

— Iz Kamnika se nam piše, da je odotni župan vendar le dobil nekov red, kterega si je tolikanj želel. Srečni ljudje, kterim redi delajo veselje!

— Visoka starost. V Celji je v noči od 19. do 20. t. m. umrla gospa Ana Baumbach, lastnica lekarne. Bila je ranjca 9. maja 1776 rojena in je bila skozi vsa leta velika dobrotnica ubogim, kterim je nenadomestljiva in je tudi od svitl. cesarja bila zato z zlatim križem s krono počeščena. Zadnja 3 leta ni mogla več v cerkev hoditi, pa vsako leto je 2krat doma sv. zakramente prejela in z vsemi previdena, je tudi lepo umrla, ker Bog ji je pri visoki starosti in telesni slabosti vedno bister um ohranil. Naj v miru počiva!

— Mrtvega človeka so našli te dni blizu Bleda na veliki visotini in spoznali v njem nekega že več časa pogrešanega kmetiškega fanta, o kterem se je govorilo, da ga je najbrž kdo ubil.

— Strašen vihar je 20. t. m. razsajal v Dubrovniku. V kuplo stolne cerkve je tresčilo in jo razrušilo. Tudi sicer je stolna cerkev jako poškodovana in se žuga deloma podreti.

— Premoga se izkoplje vsako leto več. Leta 1870 se ga je izkopalo v Evropi 3548 milijonov 187 tisuč centov, zdaj se ga dobiva na leto že 4110 milijonov centov. V tem času je premog tudi v zedinjenih državah severoamerikanskih poskočil od 28 milijonov na 856 milijonov centov. V bližnjih desetletjih se ga bo še več izkopavalo, ker so se na Ruskem, v Turkestanu, v Indiji, v Kini jame zelo pomnožile in se bo toliko bolj delalo, kolikor bo več novih železnic.

— Odvetniku (advokatu) je prišla v glavo nesrečna misel, dražiti bistroumnega o. Abrahama a Sancta Clara ter ga je vprašal: „Ko bi si hudič in duhovšina napovedala pravdo, kdo bi jo dobil?“ — O. Abraham naglo odgovori: „Gotovo hudič, ker ima največ odvetnikov na svoji strani.“

— Cigani so se kake 4 milje od Baltimore v Ameriki naselili. Vodnik ciganov je 50leten možak, ki se po čedni postavi, lepem držanji in vedenji razločuje od drugih tovaršev. Celo krdelo ima 6 raznih tropov in šteje vsega vkup kakih 150 mož, žen in otrok. Tabor imajo blizu reke Potapsko na mičnem kraju; zvečer, ko obilni ognji razširjajo svoj blis po šotorih in po okolici, je to posebno krasen pogled. Posamezni tropi ciganski menda soglasno skupaj delajo; možje izdelujejo razno orodje, kupčujejo pri priložnosti s konji, in ni videti, da bi trpeli pomanjkanje. Ženske se vkvarjajo z vedeževanjem in prejemale za to zlata darila in lepoticja. Možje so vsi šibki, srednje velikosti; nosijo kratek nož, rabijo tobak na vsak način, močnih pijač pa ne pijejo.

Varite se te ciganske druhal, svari ameriški list „Kath. Kirchtg.“ Posebno naj starši pazijo na svoje otroke, da ne pridejo k njih taboru.

Umrli so:

Od 16.—19. marca. Albin Neuman, delavčev o., 6 l., v boln. za škrlatnico. Jožef Dimnik, del. o., 3 l., za davico. Jera Kovač, gosačev o., v boln. za trebušno vročino. Janez Kromar, delavec, 56 l., v boln. za srčno napako. Josipina Schlaffer, vdova, 67 l., za mrtudom. Anton Pišek, delavec, 48 l., za mrtudom. Matej Mave, kmet, 66 l., za razsedjeno krvijo. Marija Filapič, delavka, 64 l., za vodenico. Vsi v bolnišnici. Jožef Šuster, mag. sluga, 57 l., Jožefa Petrič, kanc. sluga o., 3. m., za božjastjo. Karolina Bohine, denarn. vdove hči, 15 l., za jetiko.

Telegrafične denarne cene 22. marca.

Papirna renta 67.45 — Srebrna renta 71.25 — 1860letno državno posojilo 111.— — Bankine akcije 895 — Kreditne akcije 165.60 — London 115.65 — Srebro 102.90 — Cea. kr. cekini 5.44 1/2 — 20Napoleon 9.26.

Denarstvene cene. 21. marca.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	67.30	68.—
5% renta v srebru	71.25	72.—
Srečke (lozi) 1854. l.	105.50	106.—
„ „ 1860. l. celi.	111.—	111.25
„ „ 1860. l. petinke	110.—	118.50
Premijski listi 1864. l.	131.75	132.25
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	95.—	96.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	75.90	76.50
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	—
Sedmograške po 5%	76.—	76.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	893.—	895.—
Unionske banke	68.—	68.50
Kreditne akcije	165.40	165.60
Nižoavstr. eskomptne družbe	665.—	670.—
Anglo-avstr. banke	73.50	73.70
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gid. a. v.	163.50	164.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	117.—	—
„ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gid. a. v.	30.—	30.50
Salmove „ 40 „ „ „	38.25	38.75
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	29.—	29.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.50	30.—
St. Genois „ 40 „ „ „	29.—	29.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.50	24.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	23.75	22.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.43	5.44
Napoleonsd'or	9.25	9.26
Srebro	103.30	103.50

EINLADUNG zur PRÄNUMERATION

auf die nunmehr in den neunten Jahrgang tretende politische Wochenschrift

„DER OSTEN“.

„Der Osten“ ist das einzige liberale deutsche Blatt in Wien, welches für Autonomie und nationale Gleichberechtigung Eintritt und sich mit Entschiedenheit der Slaven und Rumänen annimmt. Ebenso finden im „Osten“ die Verhältnisse des Orientes eine sachkundige und wahrheitsgemässe Darstellung.

„Der Osten“ bietet den Lesern in gedrängter Kürze Alles, was auf dem Gebiete der Politik, des Handels, der Kunst und Literatur geschieht und überdiess wird auch für die Unterhaltung durch eine Gratisbeilage unter dem Titel:

„Das Lesestübchen“

welches Romane, Novellen, Räthsel, Charaden und prachtvolle Illustrationen bringt, in ausgiebigster Weise gesorgt.

„Der Osten“ kostet bloss: 1 fl. 50 kr. vierteljährig, 3 fl. halbjährig, 6 fl. ganzjährig.

Die Administration des „Osten“,

(17—2) Wien, Türkenstrasse 9.

Prav koristna knjižica: Obrednik za cerkvenike ali (11—3)

natančen poduk
za vse

cerkvene službenike

se dobiva priprosto vezan po 25 kr. trdo v papir vezan po 30 kr. in v platno vezan po 35 kr. in sicer v Ljubljani pri M. Gerberju, v Mariboru pri A. Novaku, v Celju pri Jan. Schmidu, v Ljutomeru pri J. Huberju in v Konjicah pri spisatelju in založniku č. g. Jerneju Vohu, kaplanu. Kdor želi knjižnico po pošti sprejeti, naj se obrne do g. Voha in priloži 5 kr. za poštnino.

Vsaki, kdor ima pri cerkvi kaj opraviti, naj si to knjižico kupi. Našel bo na 152 straneh veliko novega in podučljivega.